

SVATÁ HORA

ČÍSLO 1 • 2008

Rozhovor s varhanářem Vladimírem Šlajchem

Další klenot do pokladnice Svaté Hory

Přivítání o slavnosti požehnání nových varhan

Kázání apoštolského nuncia při požehnání varhan

Dobrá kniha - Marta a Marie trochu jinak

Svatosti - milníky na cestě k Bohu VI.

OBSAH

Úvodník

Tak nám zvolili prezidenta **3**

Naše pravidelné otazníky

Rozhovor s Vladimírem Šlajchem **4**

Zprávy

Zprávy ze Svaté Hory **12**

Opravy na Svaté Hoře **13**

Další klenot
do pokladnice Svaté Hory **14**

Přivítání o slavnosti požehnání
nových varhan **17**

Spiritualita

Kázání apoštolského nuncia
při požehnání varhan **19**

Dobrá kniha –
Marta a Marie trochu jinak **21**

Svatosti – milníky na cestě k Bohu VI. **23**

Informace

Bohoslužby, exercicie, úřední hodiny **24**

Fotografie na 1. straně obálky:

Kardinál Miloslav Vlk
a apoštolský nuncius v ČR,
arcibiskup Diego Causero
o slavnosti požehnání
chórových varhan
26. prosince 2007

Fotografie v časopise: Stanislav Přibyl, Jan Traxler,
Miroslav Zelenka a archiv Svaté Hory

Tak nám zvolili prezidenta

A my jsme to jen bezmocně pozorovali. Ale bylo to zajímavé, protože to vlastně byl obrázek toho, jací jsme my sami.

Někteří věci znali nás ujišťovali, že to, co jsme měli možnost sledovat, bylo normální. Nevím, mně to normální nepřišlo. Spíš mi připadalo, že to bylo bezostyšné obnažení naší lidské a morální úrovně... Kromě toho, že se zvolil prezident, jsme se dověděli téměř všechno. Diskuse byla natolik hluboká, že jsme se mohli dovědět, kdo co kdy jedl, čím přijel, případně jakými chorobami trpí.

Při volbě jsem obdivoval tři lidi. Jednak oba prezidentské kandidáty za to, že na volbě vydrželi. Klobouk dolů, já bych asi za takových okolností podepisovat pohledy ani se tvářit, jak je to zajímavé, schopen nebyl. Nejvíce mě však zaujal postoj ministra zahraničí Karla Schwarzenberga. Dokázat v této situaci usnout, a to dokonce s úctou, je opravdu obdivuhodný výkon. Byl to také asi ten nejrozumnější postoj, který tam ve Španělském sále kdo zaujal.

Tento špektákl nám tedy nastavil zrcadlo. Nechováme se my všichni tak nějak stejně nebo podobně, když o něco jde? Jaké jsou v té chvíli naše postoje? Snažíme se běh věcí – nebo Boží vůli – to je v tuto chvíli jedno, jak to nazveme, zoufale a křečovitě přiklonit na svou stranu i za cenu nejrůznějších faulů a nefér podpásovek nebo děláme, že se nás to netýká? Nevím, ale asi ani jeden postoj není správný. Jen postoj pana ministra mi přišel zajímavý, neboť se mi býl symbolem toho, jak bychom měli zasahovat do věcí, které sice určují náš život, ale kde jsme v dané chvíli bezmocní. Žít tak, abychom v nejvypjatější chvíli mohli pokojně usnout, to je skutečně spánek spravedlivých. Tento spánek je nám sice k smíchu a proto se stal terčem mnoha vtipů i billboardové kampaně, ale možná, že je to křečovitý humor, který se snaží zakrýt, že na takový postoj prostě nemáme.

Nechci pana ministra nikterak kanonizovat, ale jeho postoj bych chtěl mít v okamžiku, kdy budu „čekat u nebeské brány“. Hle, spánek jako projev čistého svědomí a zdravé odevzdanosti...

P. Stanislav Přibyl

Pojďte, lidé všech národů, svázaní hříchy,
a přijměte odpuštění těch hříchů.

Vždyť já jsem vaše odpuštění,
já jsem spasitelná velikonoční oběť,
já jsem beránek za vás obětovaný...

(Meliton ze Sard)

Požehnanou dobu velikonoční přejí a vyprošují svatohorští redemptoristé
se svými spolupracovníky

Jři procenta živé vody

O Vánocích jsme požehnali na Svaté Hoře nové varhany. Pro jejich stavbu jsme vybrali renomovaného varhanáře Vladimíra Šlajcha, protože jsme chtěli mít v bazilice opravdový skvost – to nejlepší, co je na dosah. Vždycky je dobré znát, kdo za tím či oním stojí, a tak jsem se jednoho dne rozjel k mistru varhanářskému do Borovan do jeho dílny, abych si s ním popovídal o varhanách, ale nejen o nich...

Mistře, jak jste se dostal k varhanářskému řemeslu - umění?

Na začátku mého vztahu k varhanám bylo naprosté vnuknutí. Jako chlapec jsem vlastně o nějaké hudbě neměl ani potuchy. To mě prostě míjelo. A naopak motory a auta byly tím, k čemu jsem měl opravdu velký vztah, a to mě drží až do dneška. A tak jsem tenkrát kvůli tomu vystudoval strojní průmyslovku, školu hudbě na hony vzdálenou. A právě v této době, když mi bylo zhruba šestnáct let, jsem se jednoho dne jen tak poflakoval po Praze a najednou jsem narazil na ulici Malá Štupartská, v níž stojí kostel sv. Jakuba. Byl tam zrovna nějaký koncert, jak to bývalo každý pátek. Tenkrát bývaly varhanní koncerty vždycky u sv. Jakuba, nikde jinde to nebylo možné. A tak jsem vešel ještě s jedním kamarádem do kostela, a to bylo to oslovení...

Slyšel jsem svatojakubské varhany a dnes vím, že to není nijak mimořádný nástroj, ale od té doby mě to nějak strašně vzalo. Obul jsem se do toho vši silou

a vehemencí šestnáctiletého Šlajcha. Já totiž, když si něco vezmu do hlavy, tak už to musím dělat pořádně. Ty varhany mě natolik oslovily, že jsem si ještě ten den usmyslel, že se na ně naučím hrát. Musel jsem začínat úplně od začátku, protože jsem neznal ani noty. Takže jsem tenkrát bral hodiny u pana inženýra Blably, soukromého učitele klavíru u svatého Ignáce. Začínal jsem Bayerovou školou hry na klavír. Chodil jsem hrát k němu do zkušebny s takovou vizí, že se honem všechno naučím a že půjdu na konzervatoř studovat varhany. Během dvou let jsem se něco opravdu naučil a připravil jsem se na zkoušky. Samozřejmě to pak nevyšlo, ale to vůbec nevadí.

Už odmala jsem jezdil na prázdniny do Starých Kestřan u Přísku. A když mi bylo tak těch osmnáct, chodil jsem si tam hrát do kostela na varhany, na takový hrozný krám. Ale bylo to velmi poetické: vždycky se přes den vykoupat a večer si jít hrát do kostela na varhany...

Do této mé idylly se jednoho dne zjevil P. Boudal, což byla naprosto neskutečná figura. P. Boudal byl farářem v Černici u Krumlova a spravoval také Zlatou Korunu. A tento P. Boudal byl zároveň jihočeský varhanář, který objížděl vlakem a na mopedu všechny farnosti a amatérským způsobem spravoval varhany. Jak jezdil tím vlakem, tak při opravách jako materiál často používal právě lístky od vlaku. Tenkrát to byly takové tvrdé kartičky, a ty se vlastně hodily na všechno. Spravoval jimi lábia, nebo když třeba vzal pytlík od cukru a na něj nalepil ten lístek od vlaku, tak se z toho dal udělat pneumatický míšek, prostě takové věci, které zní dnes jako z jiné planety.

Ten P. Boudal asi byl takový národní buditel, že?

Ano, byl to takový obrozenecký typ. On na tom mopedu jezdil opravdu „v plné polní“ – v koženém kabátě, v kožené kukle a na krku měl na provaze zavěšený takový kožený pytel a v něm propriety ke mši a k opravě varhan. Opravdu to byla úžasná figura.

Jednoho dne tedy přijel do Kestřan, aby tam opravoval varhany, a ještě pak ve Staré Dobevi, což je takový kostelík hned vedle, kde jsou mechanické varhany, takový malinký jednomanuálek od Johanna Fischpery. A vyzval mě, že prý mu tam mám pomáhat. A tak jsem mu tam prostě pomáhal: poslal mě před kostel nařezat lískové proutí, aby se tím daly vyčistit pedálové píšťaly, jako komín - to si přesně pamatuji! To byla moje první varhanářská činnost. V Dobevi jsem jedno krásné červnové odpoledne prostě řezal svěží lískové proutí na vymetání pavučin. Pak se nějaká lábia vysazovala těmi lístky od vlaků, a tak...

To mě jednoznačně oslovilo... Bylo to samozřejmě velmi svérázné, ale o to už dneska nejde. Byl to první kontakt s varhanami z té „druhé strany“, ne od klavíraty. Člověk najednou koukl do těch varhan zezadu, nebo zevnitř. V hlavě mi to nějak secvaklo a od té doby mě to táhlo jednoznačně už ke stavbě varhan.

Tak jste začal dělat varhanáře?

Když jsem dodělal strojní průmyslovku, tak jsem po maturitě asi ještě rok dělal závozníka u plynového podniku a současně se pořád připravoval ke zkouškám na

konzervatoř. Ty jsem nakonec neudělal, a tak jsem hned nato nastoupil do Igry, kde jsem se učil asi dva roky. Získal jsem tam výuční list. V momentě, kdy jsem ho měl v ruce, tak jsem prostě ani nevyčkal konce pracovní doby a zmizel jsem. Od té doby už jsem nikdy nebyl zaměstnán. Byl jsem jenom takzvaným příživníkem, čili člověkem bez trvalého zaměstnání. Dneska nám to už moc neříká, ale pozor, toto bylo v 70. letech! Byl to tehdy opravdu riskantní počin. V občance jsem měl razítko a jako zaměstnání bylo uvedeno: Tělovýchovná jednota Spofa. To mi tam dal můj otec, takže pro náhodné kontroly jsem se mohl vykázat, že jsem činovníkem TJ Spofa. Ve skutečnosti jsem pracoval na základě smluv o dílo.

A od těchto raných počátků se už odvíjí vztah ke střednímu Povltaví a k dílnám Bedřicha Semráda, protože jsem se tenkrát hodně „chytíl“ právě na Sedlčansku. Tam působil v Počepicích P. Burian, s nímž jsme si nějak padli do noty. První léta varhanářské praxe jsem tedy strávil na Sedlčansku, v těch krásných vesničkách a městečkách jako je například Kamýk nad Vltavou, čili ve středním Povltaví. A tam jsem pořád přicházel do styku s tím Semrádem - bylo to takové nějaké první poměrně výrazné ovlivnění. Tak jsem strávil celá 70. léta, byl to krásný život, nádhera.

První významnou zakázkou v této době byly varhany v Klementinu. To už je také dávná historie, vždyť to bylo na přelomu 70. a 80. let. Předtím jsem podobně jako P. Boudal jezdil s brašnou. Nepoužíval jsem sice lístky od vlaku, ale tenkrát nebyly vůbec žádné možnosti. Varhany do Klementina – to byla po všech stránkách neskutečná kuriozita. Jednalo se o mimořádně vzácný nástroj, který byl postaven okolo roku 1730 do Zrcadlové kaple Klementina. To jsou ty varhany nahoře na kůru. (Ty dolní, to jsou varhany ze Svatoboru z Doupovských vrchů nebo dokonce z Doupova, které do Klementina dávala právě Igra). Po zrušení jezuitské koleje Klementina byly tyto varhany prodány do severních Čech, do Počerad u Loun, kde byly celá léta. Nevím kdy přesně, ale asi to bylo v roce 1978, jsme je tam s rozhlasovým kolegou Radkem Rejškem našli. Jak to tak bývalo: v kostele bez oken a bez střechy stály neskutečně krásné varhany, samozřejmě také v dezolátním stavu. Píšťaly byly sice pošlapané na placky a zavázané na uzel a v tom holubí hnízda a trus. Ale nicméně to podstatné tam zůstalo. Nám se tehdy podařilo opravdu nemožné. Byl rok 1978, čili to úplně nejstrašnější bolševizno, a přitom se povedla zcela neuvěřitelná věc, že totiž Státní knihovna, bolševický podnik až na půdu, si odsouhlasila, že chce tyto varhany zpátky a že se budou restaurovat a že se znovu nainstalují zpět do Zrcadlové kaple. Tady musím ještě zmínit pana doktora Vachulku, což byl tenkrát profesor Pražské konzervatoře, který také velmi pomohl. Byl to tehdy prostě jeden zázrak na druhý, že to tak všechno pěkně vyšlo. Další neuvěřitelná věc byla, že jsem to mohl dělat já a ještě na smlouvu o dílo. Vzpomínám si, že tam byla podmínka, že nějaké dva tři podniky, které se tu tehdy varhanářstvím zabývaly, tuto práci jako musely odmítnout a pak jsem mohl být na řadě já na tu smlouvu. Prostě, takto to vyšlo a já strávil v tom Klementinu úžasná léta. Všechno jsem dělal přímo na místě, protože jsem samozřejmě neměl žádnou dílnu. Dělal se to tedy přímo v Zrcadlové kapli na kůru a na dvoře před vraty.

Takto jsem tam žil téměř tři roky. Chci říci, že ta práce byla v kontextu možností tehdejší doby, dneska bych to dělal jinak. Nicméně v této práci už byly metody, které se tenkrát vůbec neužívaly, například restaurátorská kritéria, o která jsem se snažil a která samozřejmě platí i dnes. Například jsem použil při ladění nerovnoměrnou teplotu. Skoro bych řekl, že to byl u nás první případ v poválečné době. Dneska samozřejmě zase už ten nástroj vyžaduje nějaký zásah, ale je třeba mít stále na paměti, že to bude skoro třicet let. I tak je to zázrak, že to takto vydrželo. Je to opravdu mimořádný nástroj už třeba tím, že varhanní skříň je z umělého mramoru, což je jediný případ v Čechách a v širokém okolí. Tuto skříň patrně navrhoval architekt Zrcadlové kaple František Maxmilián Kaňka. Varhanní stroj samotný je potom od vynikajícího jezuitského varhanáře Tomáše Schwarze, který byl třeba stavitelem velkých varhan u svatého Mikuláše na Malé Straně, u svatého Ignáce v Jihlavě a jinde.

Popisoval jste, jak ty varhany byly zničené, že píšťaly byly placaté nebo dokonce zamotané. Člověk by si řekl, že největším nepřitelem je třeba červotoč nebo vlhkost v kostele, ale vypadá to, že člověk...

Člověk je samozřejmě největší nepřítel mnoha věcí. Červotoč, ten dovede napáchat své, ale člověk, to je síla, ten udělá nejvíce škod.

Viděl jste mnoho takových poničených varhan?

Viděl. Zejména právě v těch 70. letech, když jsem jezdil po kostelích a zkoumal jsem, co kde je, protože tenkrát neexistoval žádný soupis varhan. Byla to tehdy taková úžasná objevitelská činnost: člověk jezdil krajem od kostela ke kostelu a zjišťoval, jaké varhany kde jsou. Bylo to úžasné, ale našlo se i mnoho tristních věcí. A musím říci, že některé z nich dodneška vlastně i tak zůstaly, protože restaurování je náročná věc, především finančně, a kdo by restauroval varhany, když mu teče do střechy.

Opravovat varhany a stavět nové nástroje jsou dvě věci. Jak jste se dostal ke stavbě varhan?

Ano, to byl další důležitý krok. Ke konci 80. let jsem se seznámil s Pavlem Klikarem, který tenkrát měl svou kapelu na starou muziku. Byla to tenkrát jedna z prvních tady v Čechách vůbec, která se začala zabývat takzvanou autentickou interpretací. A protože jsme se s Pavlem Klikarem kamarádili a slyšel jsem, jak hrají, tak to pro mě byl zase takový nějaký další impuls, že člověk najednou zase o něco hlouběji zjistil, o co v hudbě jde. Takováto setkání a přátelství mě v životě velmi ovlivňovala.

Klikar nebyl ani první ani poslední. Už předtím jsem vyrůstal ve škole takových osobností, jako byli profesor Krajs a profesor Vachulka. Každý byl úplně jiný. I když Vachulka byl hodně zvláštní pán, byl to – řekněme – obrozenec, národní buditel. Vachulka na rozdíl od Krajse, nedělal tam, kde si nebyl nějak jistý, chytrého a neprosazoval hovadinu za každou cenu, kdežto u profesora Krajse to bylo tak, že přes jeho – i když blbý – názor prostě nejel vlak. Profesor Vachulka měl navíc dobrý čuch, a když na něco přišel, rozpochyboval to a pak už tomu pomáhal

třeba jenom svými konexemi, jak jsem to už ilustroval na případu varhan v Klementinu.

Ale zpět: Ve zhruba stejné době jako s Pavlem Klikarem jsem se seznámil s Jaroslavem Tůmou, a toto přátelství mi přineslo a přináší další podněty. Čili – v mém životě byly a jsou různé momenty, které se mě vždycy někde dotknou, ono to tak nějak sepne a to mi pomáhá jít vpřed.

Varhanářství je takzvané užité umění. Dobrý nástroj musí mít jednak umělecké parametry, čili pěkně znít a pěkně vypadat, ale musí mít také řemeslnou úroveň. Je to přece jen složitý stroj. K tomu přistupuje určitá citlivost, která vyžaduje od restaurátora, aby měl ke starému nástroji správný přístup. Dá se toto všechno naučit nebo je to prostě jenom záležitost talentu a člověk nevyvolený by se o tom neměl pokoušet ani snít?

Neřekl bych, že se dá všechno naučit, spíše bych řekl, že se mnohé věci dají využít. V mém případě se to naučit v té době u nás nedalo nikde a nebyla ani možnost srovnání, protože se nedalo nikam vyjet. Ale tím, že jsem měl za sebou léta chození po Sedlčanech a okolí a řešil nejrůznější problémy jednotlivých nástrojů, jsem z těch varhan různě nasál všechny možné figle a viděl, jak by to všecko asi mělo být. Také jsem měl za sebou učení v Igře, kde jsem viděl, jak to být nemá, což je ale na druhou stranu také důležitá zkušenost, když si to člověk dokáže přebrat. Ty dva roky v Igře nebyly vůbec špatné, byly naopak dobré. To, že si člověk musí všecko přebrat a vidět, kudy cesta vede

a kudy nevede, je velmi důležité u všeho, nejen ve varhanářství. A navíc – protože jsem před tím nedělal žádné řemeslo, tak jsem se v té Igře naučil úplně základní grify. Byla to pro mě taková základní škola řemesla.

Jak vás tak poslouchám, nabývám dojmu, že šikovný člověk, který má výdrž, by měl nakonec být schopen postavit varhany. Je to tak?...

Určitě. Ano, ano.

Nebo to chce nějaké speciální nadání být varhanářem?

Určitě ne. Ono je to asi jako ve všem, v každém oboru, ať je někdo knězem, varhanářem nebo popelářem, tak mu to prostě musí být nějak dáno... Někdo třeba už jako malinký chlapeček ví, že bude – já nevím – například úředníkem. A už se od malička snaží, připravuje se na to, že bude úředníkem. Kdežto já jsem třeba

vůbec netušil, že budu někdy varhanářem... To, že mi to bylo dáno, jsem poznal až později.

A čím jste chtěl být vy?

Ani nějak nevím. Zřejmě něco okolo motorů a tak... Já jsem to ani v podstatě nějak vyhraněno neměl.

Myslím, že je obdivuhodné to, že jste si řekl, že prostě budete dělat hudbu a dělal jste ji, a že budete varhanářem, a jste...

Ale ani za to nemůžu, že to tak bylo a je. Mám tu tvrdohlavost nějak v povaze...

Měl bych vás dát za příklad všem dospívajícím. Dnes je problém mladého člověka něčím zaujmout, je tolik snadných cest životem, kdy stačí plout s proudem...

Tak to tedy nebyl můj případ. Musím ještě dodat, že mám naštěstí takovou vlastnost, že když mě něco vezme, tak pak problém sleduji prostě až „do pravěku“. A bohužel je to někdy až destruktivní. Kromě varhanářství se věnuji ještě veteránům, mám několik Jaguárů. Když se dívám na to, jak ta auta opravuji, tak je pravda, že bych to také mohl jen tak nějak pošolichat a stačilo by to, ale ono mi to nedá. Já když narazím na nějaký problém, tak prostě kolem toho přečtu všechny možné knížky a všechny je mám pročené tak, že je znám nazpaměť. Ke každému problému prostě přistupuji tak do detailu, že už to dál nejde, a to si myslím, že je základ kvality a rozvoje. U těch aut je to někdy kontraproduktivní v tom, že mi to zabere strašně času, a je to mimo můj hlavní obor působnosti, což jsou dneska varhany. Ale chytlo mě to, a tak jsem třeba strávil rok tím, že jsem se věnoval nějakým kravinám. Ale nemohu si prostě pomoci.

Ale tento postoj nefunguje za všech okolností. Chci tím říci, že jsou věci, za které člověk vlastně nemůže, a běda kdyby jich chtěl dosáhnout vlastními silami. Třeba si nemůžete teď říct, že budete skladatelem a že budete skládat symfonie. A jestliže by si to někdo řekl, tak to bude špatně a stejně nic nesloží.

Jistě, ale já si myslím, že v každém umění je základem dobré řemeslo...

Ano, to je bez debat.

A to je právě to, co už dneska není k sehnání...

Bez řemesla nemůže být malíř, nemůže být sochař, nemůže být fotograf, nemůže být nikdo, určitě ani dobrý kněz. V každém umění a daru je prostě vždycy nějaké to řemeslo, jinak je to nepoužitelné. Málokdo třeba ví, jaký je například sochařina strašlivý kus řemesla. To umění je v tom pak jen ta pověstná třešnička na dortu. Když není sochař řemeslník, tak může mít nadání, jaké chce, ale prostě ho neuskuteční. Podobně malíř, když si udělá špatné podklady a neví nic o technologii barev a o dalších věcech, tak sice může mít nápadů milión, ale je mu to k ničemu. Jenže to řemeslo nesmí být zase na druhou stranu přehnaně na prvním místě, a hlavně na něm nesmíte skončit. Ono je jenom naprosto jasný předpoklad k realizaci nějaké ideje. Ale nesmí to tím skončit, protože krásné řemeslo je stále jen řemeslem, ale uměním by se nikdy nestalo.

Když stavíte nové varhany, co je dřív? Řemeslo a nějaký rámcový názor, ze kterého se ta idea pomalu tvoří a zpřesňuje nebo máte už dopředu přesnou představu, jak by nástroj měl vypadat a ta konkrétní představa se jenom uvede v život?

Představa se vytváří za jízdy. Samozřejmě, nějaká rámcová počáteční představa musí být. Ale musí zrát, alespoň u mě. Nelze si ze dne na den u takových věcí, jako jsou třeba velké varhany, utvořit představu už v té definitivní podobě a na ní tvrdošíjně trvat. Rámcová představa tu však být musí, protože zase jít do něčeho, aniž by člověk cokoli věděl, a myslet si, že ono to nějak dopadne, to by také nešlo.

Jestliže si tvoříte představu průběžně, asi vás tu a tam něco překvapuje v průběhu stavby. Je to tak? A jde spíše o technický nebo o ideový problém?

Někdy o technický, někdy o ideový. Technické záležitosti se ale dají spíše odhadnout předem. Velice zajímavé je ale to, že varhany, které vám vznikají pod rukama, mají jakýsi svůj vlastní život, který člověk až zase tak ovlivnit nemůže. Varhany jsou takový prazvláštní organismus. Člověk to musí vycítit, prostě je najednou nějaká určitá mez, kam se dá dojít, ale najednou je tam něco, kde to nemůžu tlačit podle mých představ. Najednou vidím, že ono to chce jít někudy po svém. V tu chvíli je uměním zvážít, jestli být tvrdohlavý nebo podlehnout. Jde o takovou určitou vyváženost mezi mou představou a impulzy, které přicházejí z vnějšku. Měla by v tom být rovnováha.

Šikovných truhlářů a řemeslníků by se našlo asi hodně, ale tím se nevytvorí ta idea. Prostě je to jako pohádka o Zlatovlásce, že tam chybí ta živá voda, která tomu vdechne myšlenku.

No právě...

Zajímalo by mě také, jak jste přišel na zvukový ideál varhan, protože ty vaše varhany jsou takové osobnosti, nikdy to není jen kus bláta.

Toto opravdu těžko mohu zodpovědět přesně. Možná bych se vrátil k jedné věci, ale nevím, jestli je to ten prvopočátek. Jeden z mých životních mezníků je Zlatá Koruna. Nejen varhany, ale vůbec Zlatá Koruna jako místo. Když jsem poprvé ve svých osmnácti letech přišel s P. Boudalem do Zlaté Koruny k varhanám, velmi mě to oslovilo. Znal jsem je už z nahrávky doktora Jiřího Reinbergera. Najednou jsem si uvědomil, že to je ono. Nevím, jak to říct, prostě ty zlatokorunské varhany mají v sobě něco, co mě nesmírným způsobem oslovuje. A vlastně mě nějakým způsobem provází pořád. Třeba ani nejde o nějaký druh zvuku, který samozřejmě je specifický a krásný, ale ty varhany jsou prostě chlapské, těžko se to vysvětluje...

Fortelné?

Také ne, prostě takové jednoznačné, žádné sarapatičky. Nevím, jak to říct. Je v nich taková rozhodnost, jasnost a přímočarost. To si nesu v sobě, takové prázádky.

A není to jen Zlatá Koruna. Teď se trochu přiblížím ke Svaté Hoře. Povltaví a Marková Hora na jedné straně, na druhé straně Svatý Jan u Sedlčan. Jsou to taková mís-

ta opravdu echt česká, tento kraj považují opravdu za esenciálně český. A to je dané Svatou Horou na jedné straně a Sedlčanami na druhé straně, prostě ten pruh podle Vltavy, a je tam v tom hodně věcí mezi nebem a zemí. A k tomu Antonín Dvořák a ta jeho melodika. To všechno dohromady se ve mně pradičně transformuje, vůbec to nedovedu popsat, ale vím, že to hodně působí. To je jedna věc. Pak ale k tomu přistupuje ta jednoznačnost, jako když se u auta šlápne na plyn a ono se opravdu nadechne a jede bez nějakého škytání a cukání.

Vaše inspirace Zlatou Korunou je dána místem samým nebo varhanářem, který tam postavil nástroj?

Zase je to všechno dohromady. Varhanář Abrahám Starck byl samozřejmě jedinečný umělec, ale na Zlaté Koruně se sešel Starck s tím místem. Je to velmi zvláštní a já nevím, jak to popsat.

Mě třeba fascinuje, že víte, kam šáhnout, aby se naplnila ta představa, jak ty varhany mají znít, což je jako bych řekl problém pro nás obyčejné smrtelníky nedostižný. Já dokážu říct, že to je hezké, ale víc nic...

Ale to už je věc profese a praxe, protože já zase nepochopím a obdivuji, jak třeba stěhovák šáhne na almaru, aby ji lehkým elegantním pohybem dal na nákladák a neodřel. Já už nad tím neuvažuju. To prostě je, řekl bych, dáno. Nevím, čím to je přesně způsobeno, ale samozřejmě tak to musí být, protože jinak bych se nikam nedostal. Ale pořád k té stavbě varhan je potřeba řemeslo jako podstatná samozřejmost, dále zkušenosti a nějaké vzdělání. To všechno je ale k ničemu, když pak tam nejsou nějaká ta poslední tři procenta té živé vody. Nejsem schopen to definovat, ale dobře poznám, když to není, jak má být, když je to jen upoceně řemeslo, které sice je třeba krásné a čisté, ale varhany přesto člověka vůbec nezaujmu. Pak je obejdete a řeknete si: no pěkné, pěkné, ale když si člověk zahraje, tak ho to nechytí za srdce a po chvíli to pustí z ucha a rychle i z hlavy. Kdežto třeba ve Zlaté Koruně, tam se snoubí dokonalost řemesla s nadčasovou dokonalostí umění. A vlastně i s „nezmrveností“ toho nástroje, protože ten klášter byl – pro varhany našťestí – včas zrušen.

Je to podobné jako třeba když vezmete nějakého Bacha, třeba nějaké preludium a fugu. Je to tak dokonalá hudba, že tomu neublíží ani neschopný varhaník. Je to věc, která je sama o sobě tak úžasná, že i ten blbý varhaník, který to jakžtakž nějak odmačká, to nepokazí. Samozřejmě, když potom přijde pozeňnaný varhaník, tak pak to je teprve ta pravá nádhera. U kvalitních nástrojů je to, řekl bych podobné, ty si žijí svým životem a nejsou odvislé od nějakých dalších okolností.

(pokračování)

S Vladimírem Šlajchem hovořil P. Stanislav Příbyl

Zprávy ze Svaté Hory

- ❑ V pátek 7. prosince 2007 navštívil Svatou Horu ředitel odboru investic Ministerstva kultury ČR, Ing. Miroslav Čížek.
- ❑ V pátek 7. prosince 2007 se konalo zasedání Nadačního fondu na Svatohorské schody a zvelebení okolí
- ❑ V pátek 7. prosince 2007 se konalo zasedání výboru Matice Svatohorské.
- ❑ V pondělí 10. prosince probíhalo na Svaté Hoře natáčení dokumentu „Varhany pro Svatou Horu“.
- ❑ V pátek 14. prosince v pořadu „Host do domu“ ČRo 2 mluvil v rámci vysílání z Příbrami P. Stanislav Příbyl.
- ❑ V sobotu 15. prosince se ve svatohorské bazilice konala adventní duchovní obnova s tématem „... je tady, jděte mu naproti!“ (Mt 25,6), kterou vedl P. Vladimír Málek.
- ❑ V úterý 18. prosince v dopoledních hodinách byly na Svatou Horu dovezeny a poté namontovány nové chórové varhany z dílny varhanáře Vladimíra Šlajcha.
- ❑ Tradiční výstava betlémů byla zahájena vernisáží ve čtvrtek 20. prosince odpoledne. Při vernisáži promluvil P. Jiří Ondovčák. Výstava byla ke zhlédnutí v Mníšecké kapli do 6. ledna, její druhá část pak ve Svatohorském poutním muzeu až do Hromnic.
- ❑ V sobotu 22. prosince v 18 hodin přinesli skauti na Svatou Horu Betlémské světlo, které si mohli návštěvníci odnést do svých domovů v průběhu celých Vánoc.
- ❑ V neděli 23. prosince v noci byly chórové varhany z důvodů bezpečnostních a akustických přestěhovány do presbytáře, napravo od oltáře.
- ❑ V pondělí 24. prosince byla v 16 hodin sloužena Štědrovečerní mše, při které byla provedena Brixihho pastorální mše.
- ❑ Na svátek svatého Štěpána, 26. prosince, byly v rámci liturgické slavnosti nešpor v 16.30 hodin pozhánány nové chórové varhany. Slavnosti

předsedal kardinál Miloslav Vlk, kázání přednesl Mons. Diego Causero, apoštolský nuncius v České republice. Po nešporách následoval koncert. Více na jiném místě tohoto časopisu.

- ❑ Na závěr občanského roku, v pondělí 31. prosince, byla sloužena mše svatá ve 22.30 hodin. Následovala prezentace zachycující dění na Svaté Hoře v roce 2007. Poté byl na Svatohorském náměstí malý ohňostroj a novoroční přípitek.
- ❑ V předvečer slavnosti Zjevení Páně, v sobotu 5. ledna, se v bazilice konal Tříkrálový koncert Svatohorského chrámového sboru.
- ❑ V neděli 6. ledna v 10 hodin se již popáté konala jízda tří králů Příbrami. Na náměstí TGM byl živý betlém. Při této příležitosti promluvil ke shromážděným MVDr. Josef Řihák, příbramský starosta, a také P. Stanislav Příbyl. Jízda tří králů je spojena se zahájením Tříkrálové sbírky v Příbrami.
- ❑ V pondělí 21. ledna Svatá Hora oslavila 103. výročí svého povýšení na baziliku minor.
- ❑ V pátek 8. února se konalo zasedání Nadačního fondu na Svatohorské schody a zvelebení okolí.
- ❑ V pátek 8. února se konalo zasedání výboru Matice Svatohorské, na němž se projednal další postup získávání prostředků na varhany, nyní už na druhou etapu.
- ❑ V pátek 22. února 2008 proběhlo jednání s Technickými službami. Jednali jsme o koordinaci údržby zeleně, komunikaci a veřejného osvětlení a dohodli jsme se na zavedení třídění odpadu na Svaté Hoře.

Opravy na Svaté Hoře

■ V loňském roce byly nainstalovány **další kamery systému CCTV**, které pomáhají službě v sakristii monitorovat provoz v areálu Svaté Hory. Druhé monitorovací pracoviště je v muzeu. Obrazový výstup jedné z kamer je přenášeno do kaple svatého Ignáce. Tento oddělený prostor mohou využívat rodiny s malými dětmi. Kamerový systém nyní chrání nejen baziliku, ale i ambity, muzeum a svatohorské schody. V tomto roce budeme v instalaci kamerového systému pokračovat. Celková hodnota systému má dosáhnout necelých 3 milionů korun. Tato investice je dotována Ministerstvem kultury v rámci programu ochrany památkových objektů. My se na ní podílíme deseti procenty.

■ Ještě stále pokračuje **odstraňování následků vichřice** z ledna 2007, protože opravy jsou závislé na počasí. Zbývá osadit opravenou korouhev na hlavní věž baziliky a zrestaurovat dvě sochy na severní straně horního ambitu.

■ V říjnu 2007 jsme požádali Středočeský kraj o závazné stanovisko k **záměru vyměnit dožilé keře živého plotu** na Svatohorském náměstí za nové. Dostali jsme na to povolení. Na konci zimy se začal vyrábět ochranný plůtek, který má zamezit poškození malých keřů. Zasazení nových keřů závisí na příznivém počasí.

■ V loňském roce v podstatě **skončily restaurátorské práce v kapli svaté Máří Magdalény**. Tuto akci podpořil svým grantem Středočeský kraj. V roce 2007 jsme proinvestovali 345.000,- Kč, celkové náklady na opravu se blíží k částce jednoho miliónu. V letošním roce budou restaurována vrata do této kaple, která jsou kovářskou prací z 18. století. Kaple je velmi vzácná svou ojedinělou krápníkovou výzdobou, která byla vlivem vlhkosti vážně poškozena. Posledním problémem tak zůstává vlhkost. Bude potřeba udělat nová okna, která by byla elektricky ovládaná a podle úrovně vlhkosti v kapli by zajišťovala optimální vyvětrání. Rovněž bude nutné vyměnit podlahu, protože ta současná, která je položená v betonu, působí vztlínání vlhkosti.

■ **Před Vánocemi bylo vyměněno ozvučovací zařízení** v bazilice za nové v hodnotě více než

300.000,- Kč. Staré zařízení, jehož některé komponenty byly starší než 30 let, už dosloužilo. Zbývá vyměnit všechna vedení v exteriéru a doplnit systém o zařízení pro venkovní bohoslužby. To si vyžádá přibližně stejné náklady jako ozvučení interiéru.

■ **Probíhají nejrůznější opravy**, které jsou hrazeny z příspěvku Ministerstva financí a Ministerstva kultury ve výši 5.000.000,- Kč. Do konce roku 2007 jsme proinvestovali přes 5.000.000,- Kč. Nyní na jaře se budou opravovat šindelové střechy, areál Svaté Hory bude zaměřen digitálně do nejmenších detailů, opravy se vrata Březnické brány a kaple sv. Máří Magdalény. V polovině listopadu začaly restaurátorské práce v jedné reprezentační místnosti na proboštství, kde byly snímány vrstvy omítek až na původní omítku a odhaleny dva výklenky. V první čtvrtině roku 2008 budou restaurátorské práce dokončeny. Poté bude následovat pokládání nové podlahy a výměna okna. Na závěr budou učiněny ještě drobné restaurátorské zásahy.

■ **Uvažujeme rovněž o generální rekonstrukci fasád a kamenných prvků** v celém areálu Svaté Hory. Zde se však neobejdeme bez zásadní pomoci státu, protože náklady odhadujeme na desítky milionů korun. V současné době se připravuje projekt jako podklad pro žádost o dotace.

■ Další vizí je **rekonstrukce a případná přístavba Exercičního domu**. Ani zde se neobejdeme bez dotací. Rovněž tato akce by se pohybovala v řádech desítek milionů korun. Pracujeme na tom, abychom získali dotaci Evropské unie a další granty, které by zabezpečily důstojný průběh nejrůznějších akcí v Exercičním domě. Pro realizaci tohoto projektu již existuje předběžný investiční záměr.

Prosím Vás o pomoc Vašemu poutnímu místu. Konto na opravy je 35-520395309/0800, konto na běžné potřeby a provoz Svaté Hory je 520395309/0800 u České spořitelny Příbram.

Za dobrodince se denně modlíme a v pátek v 7.00 hodin je za ně sloužena mše svatá.

P. Stanislav Příbyl, CSsR

Nové varhany

Na svátek svatého Štěpána, 26. prosince, byly požehnány nové chórové varhany a jejich tóny poprvé naplnily svatohorskou baziliku. Tím se splnil sen mnohých.

Slavnost zahájil v 16.30 hodin P. Stanislav Příbyl, CSsR, svatohorský farář. Poté, co uvítal nejdůležitější hosty, tedy především kardinála Miloslava Vlka a arcibiskupa Diego Casuera, apoštolského nuncia v České republice, zdůraznil, že slavnost žehnání varhan není příliš častou událostí, protože varhany se nestaví na pár let ani na délku lidského života, ale mohou přežít staletí. Proto i z tohoto důvodu se jedná o výjimečný a historický okamžik. O výjimečnosti slavnosti svědčila i plná bazilika.

Varhany se mohly stát skutečností díky štědrosti dárců, velkých i malých, trpělivé mistrné práci pana varhanáře a jeho spolupracovníků a úsilí řady osob, více či méně viditelných, i modlitbám... Stavba varhan dokázala spojit mnoho lidí v jedno. Stejně tak jako hudba samotná, jak uvedl pražský arcibiskup kardinál Miloslav Vlk na úvod slavnosti, jejíž důležitost tkví právě v tom, že spojuje lidi ve společenství.

Následovalo poděkování dárcům, kterého se ujala Věra Langová, předsedkyně Matice Svatohorské. Matice Svatohorská je občanským sdružením přátel a dobrodinců Svaté Hory, které si vzalo pod křídla projekt stavby nových varhan a vystupuje tedy i v roli investora.

Jmenovitě bylo poděkováno významným dárcům. Nejprve pěti z nich, kteří darovali více než 100.000,- Kč. Ti jako výraz vděčnosti obdrželi prospektovou píšťalu, stříbrnou pamětní medaili, vydanou za účelem podpory stavby varhan, a listinu s poděkováním. Tři dárci, jejichž dar byl vyšší než 50.000,- Kč, dostali stříbrnou medaili a listinu s poděkováním. Jako „dárce“ lze však označit všechny podporovatele stavby nových varhan, mezi které patří rovněž účinkující benefičních koncertů, které Matice Svatohorská pořádala na podporu stavby varhan.

Chórové varhany pro Svatou Horu vznikaly ve varhanářské dílně v Borovanech u Českých Budějovic. Pan Vladimír Šlajch, varhanář, po poděkování dárcům nový nástroj krátce představil.

Chórové varhany mají unikátní technické řešení. Jedná se o jedenáctirejstříkový nástroj, který se skládá ze dvou na sebe položených pozitivů a pedálu. Daní

za toto ojedinělé řešení je nestandardní vzdálenost mezi manuály. Varhany je tak možno používat buď jako dvoumanuálový nástroj s pedálem nebo jako dva jednoduše nástroje, z nichž ten dolní je s pedálem.

Projekce dokumentárního snímku nazvaného „Varhany pro Svatou Horu“ umožnila přítomným nahlédnout pod povrch věcí, do zákulisí vzniku varhan. Na přípravě třináctiminutového snímku se podíleli Michael Otrýsal a Allan Lazarov, oba z České televize.

Projekce o vzniku varhan byla posledním bodem úvodní části slavnosti. Následovala modlitba nešpor, které předsedal kardinál Miloslav Vlk. Autorem hudby byl Pavel Šmolík. Kázání přednesl apoštolský nuncius Mons. Diego Casero,

který slavnost požehnání varhan spojil s obrazem pastýřů, přicházejících s úzasmem i s dary k jesličkám, slovy: „Dnes máme pro Pannu Marii, pro Ježíška, pro celou Největší Trojici překvapení: náš zpěv díky, dnes i v časech budoucích, bude podpořen, posílen a okrášlen líbezným tónem nových varhan...“ Před samotným požehnáním varhan Matice Svatohorská oficiálně předala nové varhany farnosti Svatá Hora. Poté se pan kardinál ujal vlastního požehnání a varhany se poprvé rozeznaly. Před zakončením nešpor bylo požehnáno víno

„z největší píšťaly“. Jedná se o starobylou tradici, kdy se žehná takové množství vína, které by bylo možné nalít do největší píšťaly varhan. U nových svatohorských varhan je to píšťala C pedálového rejstříku Principalbas a její objem je 78,2l. Zároveň 27. prosince slaví církev svátek svatého Jana. Tento svátek rovněž obsahuje zvyk žehnat víno. Požehnané víno pak bylo rozléváno při recepci do karaf s motivem stavby nových varhan. Nešpory byly zakončeny požehnáním a zpěvem písně „Narodil se Kristus Pán“.

Projekce dokumentárního snímku

Poslední částí slavnosti byl koncert. Nejprve rozezněl nový nástroj varhaník Jaroslav Tůma. Poté byly varhany rozděleny na dva nástroje. Skladbu pro dvoje varhany hráli Jaroslav Tůma a Pavel Šmolík, svatohorský regenschori. Závěr koncertu patřil České mši vánoční „Hej, mistře!“, kterou Jakub Jan Ryba složil a poprvé uvedl o Vánocích v roce 1796 v nedalekém Rožmitálu pod Třemšínem. Rybova mše zazněla v podání Svatohorského chrámového sboru a orchestru pod taktovkou Pavla Šmolíka. Na varhany, stále rozdělené na dva nástroje, hrál Jaroslav Tůma a P. Stanislav Příbyl.

Nové chórové varhany, v hodnotě necelých 3,5 milionů korun, jsou první etapou projektu stavby varhan pro Svatou Horu. Bezprostředně na sbírku na stavbu chórových varhan navazuje sbírka na stavbu velkých varhan pro západní kůr baziliky, kde se dnes nachází dosluhující nástroj, nevalné kvality z roku 1948. Velké varhany by měly mít tři manuály, 27 rejstříků a spolu se statickým zabezpečením kůru a všemi navazujícími pracemi by měly stát 15.000.000,- Kč. Měl by je stavět rovněž mistr Šlajch.

Dary je možné zasílat na adresu: Matice Svatohorská, Svatá Hora 591, 261 80 Příbram, poukázat na účet číslo 19-523967309/0800 nebo osobně složit v sakristii na Svaté Hoře. Projekt stavby nových varhan lze podpořit také zakoupením bronzové pamětní medaile vydané za účelem podpory projektu stavby nových varhan. Výnos z prodeje těchto bronzových medailí je určen na financování varhan. Jsou k dostání ve Svatohorském poutním muzeu.

Chórové varhany umístěné opravdu v chóru, tedy po straně v presbytáři, jsou bezesporu chloubou svatohorské svatyně a zároveň nepochybně důstojnou předchutí varhan velkých.

Jana Hovorková

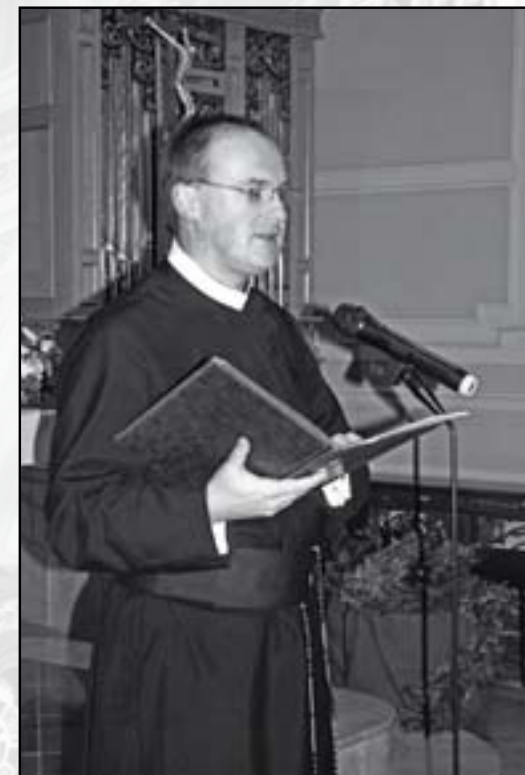
Přivítání

o slavnosti požehnání chórových varhan

Vážení a milí přátelé,

srdečně Vás všechny vítám na dnešní radostné slavnosti. Rád bych zmínil jméno každého z Vás, ale není to možné...

Chtěl bych tedy přivítat alespoň nejvýznamnější hosty, pražského arcibiskupa, kardinála Miloslava Vlka, apoštolského nuncia v České republice, arcibiskupa Diego Causera, zástupce státní správy a samosprávy, všechny dárce, dále varhaníky, hudebníky a nadšence, prostě všechny Vás z blízka i zdaleka.

Slavnost žehnání varhan není příliš častou událostí. Vždyť varhany se nestaví na pár let ani na délku lidského života. Kostely, které mají štěstí, skrývají na svých kůrech nástroje i tři sta, tři sta padesát let staré. Svatá Hora mezi ně bohužel nepatří. Protože toto poutní místo bylo vždy místem s čilým životem, dárce je vybavovali také na svou dobu nejmodernějšími technickými vymoženostmi. Varhanářství však bohužel bylo v době rozvoje techniky a vědních oborů spíše v úpadku, hudební vkus a potřeby liturgie se rychle měnily, což vytvořilo bohatou historii svatohorského kůru.

Dnes se pokorně vracíme k moudrosti předků

a s pokorou navazujeme na tradice zlatých časů českého barokního varhanářství. Mechanická páka se v průběhu let ukázala jako mnohem osvědčenější a spolehlivější způsob přenosu impulsu od klávesy k píšťale než sebesofistikovanější elektronika. Tradiční postupy varhanářské práce dávají nástroji šanci přežít desetiletí až staletí, zatímco elektronika je v okamžiku, kdy ji pořizujeme, už zastaralá. Tento nástroj má díky precizní a promyšlené práci osvědčenými postupy šanci přežít staletí. To je další důvod chápat dnešní slavnost jako výjimečný a historický okamžik...

Svatá Hora je jako pokladnice. Malý kostel plný jemné štukové výzdoby, zářící stříbrný oltář, dílo generací architektů, štukatérů a klenotníků, není snadným východiskem pro tvorbu čehokoli nového, protože vyžaduje nemírnou pokoru. Jsem rád, že nové varhany byly s touto pokorou tvořeny a jsou dalším klenotem do této pokladnice, po výtvarné i zvukové stránce. Věřím, že jejich tón i pohled na ně bude pro návštěvníky Svaté Hory nejen potěchou, ale i inspirací.

Děkuji Vám všem, i těm, kteří tu s námi dnes nemohou být, za to, že jste umožnili vznik tohoto nástroje. Tyto varhany jsou naší společnou chloubou. Při pohledu na ně a při poslechu jejich tónů můžeme být pyšní sami na sebe, že jsme se byli schopni sjednotit na dobrém díle, stejně tak jako na šikovnost českých rukou, které daly vzniknout tomuto nástroji.

Přeji Vám všem, aby Vás tento večer naplnil chválou Boží a radostí.

P. Stanislav Příbyl, CSsR

Kázání

apoštolského nuncia,

arcibiskupa Diego Causera

při slavnosti požehnání varhan 26. 12. 2007

**Nejdůstojnější pane kardinále, Vaše Eminence, důstojní otcové,
drahé sestry a bratři v Kristu,**

dnešní den si s nostalgií připomínám liturgický zvyk typický pro některé východní obřady; den po narození Páně je vyhrazen něžnému lidskému jednání: navštěvujeme Pannu Marii, abychom se s ní těšili z radostné události Ježíšova narození.

Jedná se o obyčej, který se, a to právem, opakuje u každé matky. Ona s jásotem a hrdostí ukazuje své dítě: manželovi, příbuzným a přátelům, kteří přicházejí a obdivují novorozence, navzájem si blahopřejí a přinášejí dárky. Je to pohled na rodinu, který naplňuje něhou.

Dnes jsme také my přišli na Svatou Horu, do domu Panny Marie, abychom ji velebili, neboť největší dar daný Bohem lidem se naplnil skrze ni.

Přicházíme jako pastýři a s úžasem hledíme na veliké tajemství Narození: „*Když hluboké ticho všechno objímalo, a noc ve svém běhu k polovině došla, tvé všemocné slovo seskočilo z královského trůnu z nebe*“ (Mdr 18,14) a „*Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi*“ (Jan 1,14).

Přicházíme jako pastýři, ale napodobujeme anděly, kteří zpívali u jesliček Pánu chvály. Evangelium říká, že „náhle bylo s andělem celé množství nebeských zástupů a takto chválili Boha: *‘Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem, v kterých má (Bůh) zalíbení’*“ (Lk 2,13-14).

Betlémská událost je opravdu hodna chvály a vděčnosti, protože v ní se viditelně ukazuje, že „*tak Bůh miloval svět, že dal svého jednorozného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný*“ (Jan 3,16).

Dnes máme pro Pannu Marii, pro Ježíška, pro celou Nejsvětější Trojici překvapení: náš zpěv díky, dnes i v časech budoucích, bude podpořen, posílen a okrášlen líbezným tónem nových varhan, které nejdůstojnější pan kardinál Miloslav Vlk za okamžik požehná. Varhany spojí svůj hlas s hlasem nás lidí, abychom zpívali Pánu píseň novou. Nevybral jsem tuto větu jen náhodou; jedná se o pozvání, které nám bylo předloženo při zpěvu žalmu při mši svaté o Svaté noci: „*Zpívejte Hospodinu píseň novou, neboť učinil podivuhodné věci. (...) Jásejte Hospodinu, všechny země, radujte se, plesejte a hrejte! (...) Hrejte (...) s doprovodem zpěvu*“ (Žl 97).

Na tomto místě bych chtěl svěřit naše rozjímání vedení jednoho z učitelů církve, kterým říkáme Otcové, protože svým učením a svatostí živilo v církvi víru v prvních stoletích jejího šíření. Jedná se o svatého Augustina, který vybízí ke zpěvu, ale zároveň varuje, když říká: existují dva způsoby zpěvu - jeden hlasem a hudebními nástroji a druhý životem.

Poslouchejme: *Byli jsme vybědnuti, abychom zpívali Hospodinu novou píseň. Zpěv je znamením radosti a uvážíme-li danou věc pozorněji, je také výrazem lásky. Ten, kdo ví, jak milovat život, který je nám dán v Ježíši, a Otcovo milosrdenství i něhu Panny Marie, ví jak zpívat chvály. Ó bratři, ó děti, ó křesťanský lide, ó svaté nebeské pokolení, ó znovuzrození v Kristu, ó stvoření nebeského světa, slyšte mě, spíše to, co je řečeno mým prostřednictvím: ‘Zpívejte Hospodinu píseň novou’.*

Ano, říkáš, zpívám! Zpíváš, určitě, slyším to, že zpíváš: ale dbej na to, že tvůj život nemá svědčit proti tvému hlasu. Zpívejte hlasem, zpívejte srdcem, zpívejte ústy, zpívejte vaším svatým způsobem života.

Můžete se ptát: Jak mohu vzdát důstojně Pánu chválu za přijatá dobrodiní? Co Pánu zpívám? *Vy sami jste jeho chválou. A jak bude vypadat jeho chvála? Tak, že budete žít ve svatosti.*

Jsmo zde, rozjímáme nad jesličkami, společně se modlíme a zpíváme. Harmonie spojuje vjedno tóny, hlasy a srdce, aby z nás tak učinila před Pánem jeden jediný lid.

Události Vánoc už od počátku předpokládají hudbu a dojetí, protože Bůh dal světu naději způsobem nejlidštějším a nejněžnějším, skrze dar Dítěte. Je to nevídaná událost: narozením Ježíše Krista má Bůh účast na událostech tohoto světa, protože vidí, že stvoření je krásné, a ví, že v každém člověku jsou skryty obrovské schopnosti. My i svět, v němž žijeme, máme před sebou budoucnost plnou naděje. Proto se probudme, vždyť Bůh skrze svého Syna

Ježíše spojil své síly s našimi, abychom společně obnovili tvář země.

Spojme se s anděly z betlémské jeskyně a zpívejme - alespoň srdcem - naše krásné vánoční zpěvy. Nedejme si vzít jesličky a vánoční písně: jsou dědictvím dlouhé křesťanské tradice vytvořené vírou a géniem předešlých generací. Jsou cestou, která nám umožňuje vidět v Bohu něžné a otcovské srdce, plné milosrdenství a váhavé v hněvu.

Na závěr bych vám chtěl doporučit dvě písně, které se nacházejí už v evangeliu: jsou to zpěvy vánoční, i když byly inspirovány Duchem svatým již před Ježíšovým narozením. Příchod Páně byl totiž inspirací pro hudbu a zpěv již od počátku.

„*Pochválen buď Hospodin, Bůh Izraele, neboť navštívil a vykoupil svůj lid,*“ „*z milosrdné lásky našeho Boha*“ (Lk 1,68.78), tak mluví Zachariáš o narození Jana Křtitele, předchůdce Páně. A Panna Maria zpívá: „*Velebí má duše Hospodina (...), neboť shlédl na svou nepatrnou služebnici*“ (Lk 1,46b.48a).

Ano, Bůh shlédl i na naši nepatrnost. Také my budeme nazváni blahoslavenými, protože v Ježíši se „*projelila Boží dobrota všem lidem.*“ „*(On) vydal sám sebe za nás, vykoupil nás z každé špatnosti a očistil si nás, abychom byli jeho vlastním lidem, horlivým v konání dobrých skutků*“ (Tit 2,14). Amen.

+ Diego Causero, arcibiskup apoštolský nuncius v České republice

Dobrá kniha

Vojtěch Kodet: Marta a Marie trochu jinak

Kostelní Vydrů, Karmelitánské nakladatelství, 2007

Na obálku knihy vybral autor velmi zajímavou fotografií: na ulici spolu rozmlouvají řeholnice a žena středního věku. Řeholnice drží v ruce publikaci s obrázkem papeže Benedikta XVI., žena barevnou tašku s nákupem. Ve skle vitrín se odrážejí postavy kolemjdoucích. Která z žen je Marta a která Marie? Řekneme si, to je přece jednoduché: řeholnice je Marie, protože ta, jak vypráví evangelista Lukáš, naslouchala Pánovi, a žena je Marta, protože ta si přece dělala starosti, aby Ježíše a učedníky důstojně pohostila... Nebo je to jinak?

Marie jakoby ztělesňovala duchovní život a Marta jakoby práci a to každodenní praktické starání... Ale jak žít s Bohem v bezbožném světě, můžeme se ptát spolu s podtitulem knihy, která nám může ukázat cestu k odpovědi...

„Málokterý evangelijní úryvek je opředen tolika podivnými interpretacemi jako příběh o Martě a Marii, jak nám ho zaznamenal evangelista Lukáš (srov. Lk 10,38-42). Od dětství jsme slyšali, jak je třeba především se modlit jako Marie, a ne se jen pořád o něco starat jako Marta“ (s. 7). „Událost s Marií a Martou následuje v Lukášově evangeliu po vyprávění o milosrdném Samaritánovi (srov. Lk 10,25-37) a předchází učení o modlitbě (Otčenáš atd., srov. Lk 11,1-13). Podobenstvím o milosrdném Samaritánovi vzdal Ježíš chválu činnosti, skutku lásky, skutečné, konkrétní a účinné službě, kterou Samaritán prokázal. Ale nelze říci, že následující doporučení modlitby Otčenáš je v rozporu s chválou velkorysé činnosti. Tímto kontextem je zdůrazněn vztah mezi dvěma příznačně křesťanskými postoji, s nimiž se v postavách Marty a Marie setkáváme a které jsou v životě každého křesťana často ve vzájemném (byť zdánlivém) konfliktu. Podle evangelia musí jít tedy láska k bližnímu ruku v ruce s nasloucháním Božímu slovu a modlitba musí být zase pevně spjata se službou bližnímu a láskou k němu“ (s. 113).

„Opravdu asi většina věřících lidí považuje za duchovní život jen modlitbu, návštěvu bohoslužeb nebo přijímání svátostí, někteří snad ještě četbu Písma nebo duchovní četbu vůbec, možná ještě návštěvu společenství. Opravdu si ale myslíme, že našeho Boha nezajímá nic z toho, co žijeme mimo kostel a co prožíváme mimo chvíle ztišení a modlitby? Nebo že je to všechno pro Boha mnohem méně důležité než naše modlitby, a proto je třeba se věnovat pozemským záležitostem jen v nejnútnejší míře a co nejrychleji si najít čas na 'duchovní život'?... Tušíme, že to musí být ještě nějak jinak“ (s. 13).

„Klíčem k řešení našeho napětí mezi prací a modlitbou je láska (...). Vždyť tím, že sloužím, projevuji rovněž svou lásku k Bohu a tím, že se modlím, zase projevuji i svou lásku k lidem“ (s. 93).

A jako apoštolové můžeme prosit Pána: „Pane, nauč nás modlit se“ (Lk 11,1) i „Pane, nauč nás žít“ (s. 89), „a nauč nás skloubit život modlitby s nároky každodenní práce a mezilidských

vztahů, (...) sjednotit ve svém životě 'Martu a Marii'“ (srov. s. 25), a žít tak s Bohem v bezbožném světě.

A ženy na obálce knihy? Ještě se odvážíme říci, kdo je Marta a kdo Marie?...

Knihu si můžete objednat buď přímo v nakladatelství www.ikarmel.cz, nebo v elektronickém obchodě na Svaté Hoře <http://shop.svata-hora.cz>. K dostání je také ve Svatohorském poutním muzeu.

Jana Hovorková

Svátosti

- milníky na cestě k Bohu

Eucharistie – lék nesmrtnosti

Eucharistie je „zdrojem a vrcholem křesťanského života,“ jak to zmiňuje v bodě 1324 Katechismus katolické církve. Ač by tato svátost měla být tou nejdůležitější věcí v našem křesťanském životě, často se z ní stává spíše taková „Popelka“. Máme ji neustále k dispozici, že už nám pomalu začíná unikat její mimořádnost. A tak jsme povoláni k tomu, abychom znovu objevovali její moc, sílu a krásu.

Svátost eucharistie zařazujeme do tzv. svátostí živých, jelikož k jejímu plnému přijetí potřebujeme být v milosti posvěcující, tedy nejprve se smířit s Bohem a otevřít se na Jeho působení. Tato svátost je zároveň třetí iniciační svátostí (společně se svátostí křtu a biřmování) a vrcholem těchto svátostí.

Tato posloupnost svátostí byla aktuální v časech prvotní církve a až mnohem později byl tento model nahrazen tím, jak jej známe dnes (křest, eucharistie, biřmování). Starokřesťanská tradice totiž zastávala názor, že člověk nemůže vnímat tak veliké tajemství, jakým Eucharistie je, bez toho, že by k tomu nebyl doveden milostmi Duchem svatým, které přijímá ve svátosti biřmování. K původní tradici se církev vrátila až po II. vatikánském koncilu u udělení iniciačních svátostí dospělým osobám.

Ustanovení Eucharistie je, i z hlediska lidí hledajících, záležitostí nezpochybnitelnou. Arcibiskup Fulton J. Sheen kdysi napsal, že „Kristus nám neřekl, abychom denně četli Písmo svaté, abychom zachovávali půst či jiné skutky osobní zbožnosti. Co však řekl, bylo: To konejte na mou památku.“ Synoptičtí evangelisté (Matouš, Marek, Lukáš) spatřují ustanovení Eucharistie v události poslední večeře (srov. Mt 26,26-29; Mk 14,22-25; Lk 22,19-20). Svatý Jan o poslední večeři nehovoří, ale jeho učení o Eucharistii je rozvedeno v 6. kapitole jeho evangelia. Eucharistické učení je také nepřímou přítomné i ve starozákonních spisech (srov. Ex 24,6,8; Lv 16; Iz 53,7,12; Jer 31,31; Ez 36).

Právoplatným vysluhovatelem této svátosti je řádně vysvěcený katolický kněz. Při pro-

měňování se používá hostie z kvašeného těsta (u východních křesťanů z nekvašeného) a přírodní víno bez jakýchkoliv přísad. Proměnění (chvíle, kdy se mění podstata chleba a vína v Tělo a Krev Kristovu) se uskutečňuje, když kněz pronáší slova: „Vezměte a jezte z toho všichni. Toto je moje tělo, které se za vás vydává“ a „Vezměte a pijte z něho všichni. Toto je kalich mé krve, která se prolévá za vás a za všechny na odpuštění hříchů. Toto je smlouva nová a věčná. To konejte na mou památku.“

Svátost Eucharistie je pro člověka pokrmem na cestu životem, přes všechny problémy a těžkosti. Je pro něj příležitostí sjednotit se se svým Bohem. Spojit se se svým Vykupitelem v aktu díkyčinění Otci v Duchu svatém za dar stvoření, vykoupění a posvěcení.

Jako slova do života bychom si mohli vzít to, co napsal francouzský kněz Michel Quoist o Eucharistii: „Spojuješ-li se se zemřelým a vzkríšeným Ježíšem, činíš to proto: abys přijal vykoupění pro své údy, aby ses osvobodil od hříchů, abys proměnil svůj lidský život v život dítěte Božího, v život Kristův a také, abys přinesl vykoupění do celého svého prostředí, do své činnosti, do svých vztahů, tam, kde jsi, kde žiješ a do okamžiku, kdy žiješ. Ježíš tě potřebuje, aby skrze tebe dosáhl tohoto kousku světa, tohoto okamžiku dějin.“

P. Jiří Ondovčák, CSsR

Exercicie na Svaté Hoře v roce 2008

Podobně jako v roce 2007 jsme se i pro tento rok rozhodli nerozlišovat kurzy podle skupin exercitantů, ale tematicky. Všechny uvedené kurzy, pokud není výslovně napsáno, pro koho jsou určeny, jsou zaměřeny všeobecně pro muže i ženy, manžele i svobodné, staré i mladé.

- 24. 2. – 29. 2. Exercicie pro varhaníky, hudebníky, zpěváky i kostelníky - P. Oldřich Máša (Opavská varhanická škola)
- 3. 3. – 5. 3. Setkání pastoračních asistentů - P. Vladimír Málek
- 10. 3. – 14. 3. „... co jsme slyšeli, co jsme na vlastní oči viděli, na co jsme hleděli a čeho se naše ruce dotýkaly, to zvěstujeme“ - P. Vladimír Málek
- 7. 5. – 11. 5. Exercicie pro rozvedené (i pro znovu sezdané) - Mons. Aleš Opatrný
- 12. 5. – 16. 5. „Čtnosti Panny Marie“ - P. Roman Janáč, CSsR
- 25. 5. – 29. 5. Exercicie Arcidiecézní charity Praha
- 2. 6. – 6. 6. „Panna Maria v dějinách Svaté Hory a našeho života“ - P. Zdeněk Šilhánek, CSsR
- 9. 6. – 13. 6. „Křesťanský pohled na moderní trendy v dnešní společnosti“ - P. Josef Michalčík, CSsR
- 27. 6. – 29. 6. „Služ svému Pánu“ (víkend pro ministranty) - P. Jiří Ondovčák, CSsR
- 14. 7. – 18. 7. „Kreativita – jeden z aspektů Božího obrazu v nás“ (exercicie pro pedagogy, katechety, studenty pedagogických oborů) - P. Petr Beneš, CSsR
- 28. 7. – 1. 8. „Kreativita – jeden z aspektů Božího obrazu v nás“ (exercicie pro pedagogy, katechety, studenty pedagogických oborů) - P. Petr Beneš, CSsR
- 29. 9. – 3. 10. „Panna Maria v dějinách Svaté Hory a našeho života“ - P. Zdeněk Šilhánek, CSsR
- 3. 10. – 5. 10. Setkání pastoračních asistentů - P. Vladimír Málek
- 20. 10. – 24. 10. „Víra v Boha a každodenní život“ - P. Josef Michalčík, CSsR
- 9. 11. – 15. 11. Exercicie pro kněze - Mons. Michael Slavík
- 16. 11. – 22. 11. „Exercicie podle sv. Ignáce z Loyoly“ (exercicie pro kněze) - P. František Hylmar, SJ
- 30. 11. – 4. 12. Exercicie Arcidiecézní charity Praha
- 11. 12. – 14. 12. „Proč vztahy tolik bolí?“ - P. Petr Beneš, CSsR

Začátek exercicií je první uvedený den v 18.00 hodin. Náklady na jednotlivé kurzy jsou uvedeny na internetu. **Přihlášky jen písemně:** Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram – Svatá Hora, Exerciční dům, 261 80 Příbram II/591, e-mailem: ex.dum@svata-hora.cz nebo vyplněním formuláře na <http://www.svata-hora.cz>.

Významné akce a poutě

- 21. 1. **103. výročí povýšení Svaté Hory na baziliku.** Možnost získání plnomocných odpustků.
- 2. 2. **Svátek Uvedení Páně do chrámu** (Hromnice)
- 6. 2. **Popeleční středa**
- 15. 3. **Slavnost svatého Josefa.** Postní duchovní obnova, vede P. Jiří Ondovčák, CSsR. Program: mše svatá v 9.00 hodin (přenáší Radio Proglas), katecheze, kající bohoslužba, adorace, příležitost ke svátosti smíření, koncert duchovní hudby a zakončení.
- 16. 3. **Květná neděle.** Zpívané pašije při mši svaté v 9.00 a 11.00 hodin. Žehnání ratolestí při všech bohoslužbách
- 20. 3. **Zelený čtvrtek.** Mše svatá v 17.00 hodin za účasti Mons. Diego Causera, apoštolského nuncia v České republice (přenáší Radio Proglas)
- 21. 3. **Velký pátek.** Křížová cesta v 15.00 hodin. Velkopáteční obřady v 17.00 hodin (přenáší Radio Proglas)
- 22. 3. **Bílá sobota.** Obřady velikonoční vigilie ve 21.00 hodin (přenáší Radio Proglas)
- 23. 3. **Boží hod velikonoční**
- 24. 3. **Pondělí velikonoční.** Bohoslužby jako v neděli
- 31. 3. **Slavnost Zvěstování Páně.** Mše svaté v 6.00, 7.00, 9.00, 11.00 a 17.00 hodin
- 10. 4. Mši svaté v 9 hodin předsedá **P. Joseph W. Tobin, CSsR**, generální představený redemptoristů
- 19. 4. **Výroční den zvolení papeže Benedikta XVI.**
- 3. 5. **7. arcidiecézní pouť za duchovní povolání**
- 17. 5. **Pouť bývalých PTP.** Mše svatá v 10.00 hodin
- 24. 5. **Pouť Matice Svatohorské a výroční členská schůze.** Mše svatá v 10.00 hodin
- 31. 5. – 1. 6. **Korunovace.** Mši svaté 1. 6. v 9 hodin předsedá apoštolský nuncius, arcibiskup Diego Causero
- Mši svaté 1. 6. v 9 hodin předsedá apoštolský nuncius Mons. Diego Causero.
- 16. 8. – 17. 8. **Poutní slavnost**

Hudba při bohoslužbách, koncerty a kulturní pořady

- 6. 2. 17.00 J. Olejník: Mešní proprium
- 10. 2. 17.00 I. koncert duchovní hudby. J. Tůma – varhany
- 16. 3. 9.00, 11.00 P. Šmolík: Pašije podle sv. Matouše
- 20. 3. 17.00 M. Duruflé: Ubi caritas, Tantum ergo, B. Korejs: Antifony k obřadu mytí nohou, St. Jelínek: Můj Pane v Getsemanech
- 21. 3. 17.00 K. Břiza: Výčitky Spasitelovy
- 22. 3. 21.00 B. Korejs: Responzoriální žalmy, K. Břiza: Rozlette se zpěvy
- 23. 3. 9.00 W. A. Mozart: Missa in C, KV 317
- 24. 3. 16.30 Velikonoční koncert Svatohorského chrámového sboru
- 30. 3. 9.00 J. Langlais: Missa misericordiae Domini, Mouvement, M. Duruflé: Tantum ergo
- 1. 5. 17.00 P. Eben: Mešní proprium
- 11. 5. 9.00 J. V. Rathgeber: Missa civilis, M. Haydn: Veni, Sancte Spiritus

Bohoslužby na Svaté Hoře

Neděle:	6.00, 7.30, 9.00, 11.00 a 15.30 hodin	Mše svaté
	12.00 hodin	Řeckokatolická svatá liturgie
	15.00 hodin	Modlitba posvátného růžence
	16.15 hodin	Zpívané nešpory
Pondělí - sobota:	6.00, 7.00, 9.00 a 17.00 hodin	Mše svaté
	16.30 hodin	Modlitba posvátného růžence

- Svatost smíření:** Příležitost ke zpovědi je půl hodiny přede mší svatou, na požádání kdykoli.
- Svatost křtu:** Je vhodné, aby rodiče křtěného dítěte absolvovali přípravu ve své farnosti.
- Svatost manželství:** Je třeba, aby se zájemci o tuto svatost o ni ucházeli u faráře v místě svého bydliště.
- Svatost biřmování:** Příprava se koná ve středu od 19.00 hodin ve farním sále.
- Ve středu** od 18.00 hodin je ve farním sále katechismus pro dospělé.
- Ve čtvrtek** po odpolední mši svaté je adorace.
- V pátek** v 7.00 hodin je mše svatá obětována za dobrodince Svaté Hory a živé i zemřelé členy Matice Svatohorské.
- V sobotu** po mši svaté v 9.00 hodin je mariánská pobožnost s přednesením zaslaných prosb. Prosbu můžete zasílat na adresu prosba@svata-hora.cz, vyplnit formulář na <http://www.svata-hora.cz> nebo zaslat poštou.
- V sobotu** po mši svaté v 9.00 hodin se ve farním sále koná setkání ministrantů. Kontakt: ministranti@svata-hora.cz
- V postní době** je křížová cesta v pátek od 16.30 hodin a v neděli od 15.00 hodin.
- V květnu** po odpolední mši svaté je denně kromě čtvrtku a neděle májová pobožnost.
- 3. neděli v měsíci** přenášá mši svatou v 9.00 hodin Radio Proglas.

Úřední hodiny farního úřadu:

pondělí – pátek: 9.00 – 12.00 hodin; 13.00 – 15.30 hodin

Prodejna knih a poutního zboží, Svatohorské poutní muzeum a průvodcovská služba

Provozuje:	Sacromontana, s.r.o., IČ: 27363261, DIČ: CZ27363261	Otevírací doba prodejny:	
Odp. osoba:	Martina Jechortová	po – so:	I. – III.: 10 – 15 hodin
Tel.:	+420 318 429 943, +420 731 619 800		IV. – V.: 9 – 16 hodin
Fax:	+420 318 429 934		VI. – VIII.: 9 – 17 hodin
E-mail:	prohlidka@svata-hora.cz		IX. – X.: 9 – 16 hodin
E-shop:	http://shop.svata-hora.cz	ne:	XI. – XII.: 10 – 15 hodin
			I. – XII.: 9 – 17 hodin

Expozice Svatohorského poutního muzea:

Ke zhlédnutí v otevírací době prodejny. Vstupné: 10 Kč, v rámci prohlídky zdarma

Průvodcovská služba:

Prohlídka areálu Svaté Hory včetně návštěvy uzavřených prostor s výkladem. V. – IX. v otevírací době expozice a prodejny, IV. a X. o víkendech. Poslední prohlídka začíná hodinu před zavírací dobou. V jiných případech je možné zajistit prohlídku po předchozí domluvě. Prohlídku větších skupin a cizojazyčnou prohlídku je nutné objednat písemně, e-mailem nebo faxem.

Prohlídka v češtině: 50 Kč / 30 Kč, cizojazyčný výklad: 70 Kč / 50 Kč, rodinné vstupné: 130 Kč, děti do 6 let zdarma

SVATÁ HORA Vydává a rozšiřuje Římskokatolická farnost Svatá Hora, 261 80 Příbram II – 591, tel. 318 429 930, fax 318 429 934, e-mail: basilica@svata-hora.cz, internet: <http://www.svata-hora.cz>, PDA: <http://www.svata-hora.cz/pda>. Vychází 6x do roka. Registrační číslo MK ČR E 11719. Cena časopisu – dobrovolný dar (náklady na 1 výtisk činí 15,- Kč + poštovné). Řídí redakční rada, zodpovídá P. Stanislav Příbyl. Grafická úprava, sazba a tisk Tiskárna Prima spol. s r. o. Expedici zajišťuje Karmelitánské nakladatelství, s. r. o.

BANKOVNÍ SPOJENÍ Česká spořitelna, a. s., okresní pobočka Příbram, č. ú. 520395309/0800.
Zájemci o pravidelné odebírání pište na adresu redakce.

Arcibiskupství pražské a Svatá Hora Vás srdečně zvou na:

7. arcidiecézní pouť za duchovní povolání

do baziliky na Svatou Horu v sobotu 3. května 2008

Program:

- 8.30** kající pobožnost – vede biskup Karel Herbst
- 9.00 – 11.00** příležitost ke svátosti smíření
- 9.00 – 10.30** adorace
- 10.30** modlitba posvátného růžence
- 11.00** mše svatá – předsedá kardinál Miloslav Vlk

Polední přestávka

- 13.30 – 15.00** beseda s panem kardinálem, generálním vikářem a bohoslovci
- 15.00** májová pobožnost

**Jásejte Bohu, všechny země,
opěvujte slávu jeho jména,
vzdejte mu velkolepou chválu!
Řekněte Bohu: „Jak úžasná jsou tvá díla!“
(Žl 66,1-2)**